



TIN QUỐC TẾ





## Diễn tiến các điểm nóng căng thẳng thương mại

### ● Hoa Kỳ - Trung Quốc: Cuộc chiến công nghệ tiếp tục leo thang

**H**ơn hai năm qua, “cuộc chiến công nghệ” giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc dường như vẫn chưa có dấu hiệu hạ nhiệt với một loạt các lệnh cấm/hạn chế xuất khẩu nguyên liệu, công nghệ bán dẫn... của hai Bên.

Bước sang năm 2024, căng thẳng giữa hai cường quốc trên mặt trận chip bán dẫn lại được đẩy lên cao khi

Hoa Kỳ tiếp tục siết chặt các quy định xuất khẩu chip trí tuệ nhân tạo (AI) sang Trung Quốc. Ngày 29/3/2024, Hoa Kỳ đã công bố bản sửa đổi các biện pháp kiểm soát xuất khẩu nhằm tăng cường hạn chế khả năng tiếp cận của Trung Quốc với chip trí tuệ nhân tạo và công nghệ sản xuất chip của Hoa Kỳ. Trong lần sửa đổi này, Hoa Kỳ mở rộng phạm vi kiểm soát đến cả máy tính xách tay có chứa các loại





chip tiên tiến. Đây được xem là hành động nhằm ứng phó với các hành vi né tránh các lệnh hạn chế xuất khẩu chip sang Trung Quốc thông qua các sản phẩm này thời gian vừa qua.

Cũng trong nửa đầu năm 2024, Hoa Kỳ liên tục bổ sung các công ty công nghệ của Trung Quốc vào danh sách hạn chế xuất/nhập khẩu với một số chủ thể Hoa Kỳ. Cuối tháng 1/2024, Hoa Kỳ đã đưa 17 công ty Trung Quốc vào danh sách gây rủi ro an ninh quốc gia, với nhiều tên tuổi lớn hoạt động trong lĩnh vực trí tuệ nhân tạo, sản xuất chip nhớ, linh kiện điện tử tại Trung Quốc như YMTC, SMIC, Yitu Technology, Beijing Megvii, Hesai Technology, NetPosa... Cụ thể, Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ sẽ bị cấm mua hàng hóa, dịch vụ do các công ty này sản xuất hoặc phát triển. Điều này đồng nghĩa với việc các công ty này của Trung Quốc sẽ không đủ điều kiện nhận các hợp đồng của Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ - một khách hàng lớn trong lĩnh vực này trong thời gian tới. Đến tháng 4/2024, 04 công ty công nghệ lớn khác của Trung Quốc (gồm

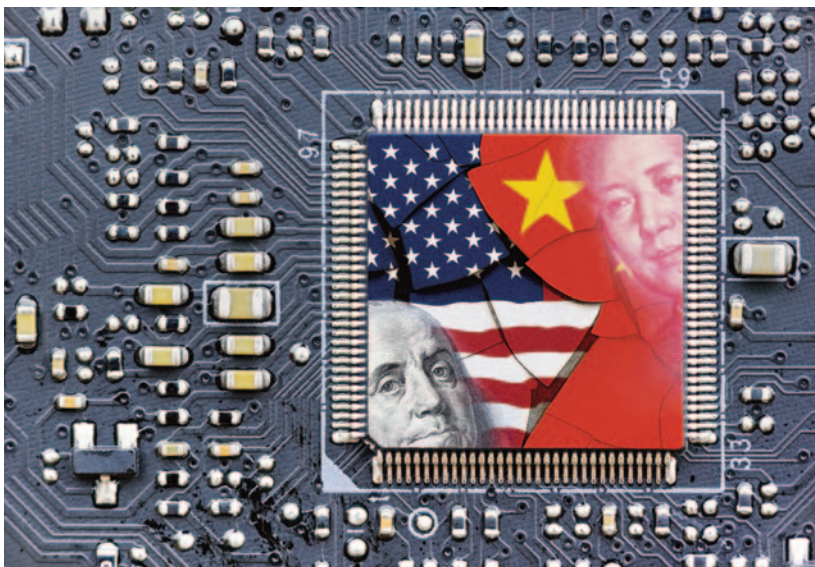
Linkzol, Thông tin Sáng tạo Xi'an Like, Anwise Bắc Kinh và Sitonholly) bị Hoa Kỳ thêm vào danh sách đen xuất khẩu với lý do các công ty này cố gắng tìm cách mua các chip AI từ Hoa Kỳ để phục vụ cho quân đội Trung Quốc. Chỉ một tháng sau đó, Hoa Kỳ tiếp tục bổ sung 37 thực thể của Trung Quốc vào danh sách hạn chế thương mại nhằm ngăn chặn dòng chảy công nghệ từ Hoa Kỳ sang Trung Quốc. Theo đó, các thực thể trong danh sách này sẽ không được phép mua hàng hóa, công nghệ của Hoa Kỳ nếu không có sự cho phép của chính phủ nước này theo từng đơn hàng.

Không những thế, Hoa Kỳ cũng kêu gọi các nước đồng minh như Hà Lan, Đức, Hàn Quốc, Nhật Bản thắt chặt hơn nữa việc tiếp cận công nghệ bán dẫn của Trung Quốc. Cụ thể, Hoa Kỳ đang thúc giục Hà Lan ngăn ASML Holding NV bảo trì và sửa chữa các thiết bị sản xuất chip nhạy cảm mà Trung Quốc đã mua, bày tỏ mong muốn các công ty Nhật Bản như JSR Corporation và Shin-Etsu Chemical hạn chế xuất khẩu các hóa chất

chuyên dụng cho sản xuất chip sang Trung Quốc, đồng thời yêu cầu Hàn Quốc hạn chế xuất khẩu các dòng thiết bị và công nghệ sản xuất chip nhớ cao cấp sang nước này...

Trước những động thái từ phía Hoa Kỳ, Trung Quốc đã ngay lập tức có những hành động ứng phó. Ngày 24/3/2024, Trung Quốc đã ban hành văn bản hướng dẫn việc mua sắm máy tính cá nhân và máy chủ trong các cơ quan chính quyền, trong đó có các quy định cấm gắn chip Intel và AMD của Hoa Kỳ, hạn chế mua hệ điều hành Windows và các phần mềm cơ sở dữ liệu do nước ngoài sản xuất... Ngoài các quy định về mua sắm công, Trung Quốc cũng đặt ra yêu cầu tương tự đối với doanh nghiệp nhà nước để hoàn thành lộ trình chuyển đổi công nghệ sang các nhà cung cấp trong nước vào năm 2027. Những nỗ lực thay thế hệ thống công nghệ thông tin nước ngoài bằng sản phẩm trong nước cho thấy quyết tâm của Trung Quốc trong việc tự chủ về công nghệ. Quyết tâm này của Trung Quốc càng được củng cố khi nước này thành lập quỹ đầu tư bán dẫn lớn nhất từ trước đến nay (quy mô 47,5 tỷ USD) cho lĩnh vực sản xuất chip vào 24/5/2024. Quỹ đầu tư mới này là giai đoạn thứ 3 của Quỹ đầu tư công nghiệp mạch tích hợp Trung Quốc (gọi tắt là Big Fund III) nhấn mạnh nỗ lực mới của Trung Quốc trong việc xây dựng ngành công nghiệp bán dẫn riêng khi căng thẳng với Hoa Kỳ ngày càng leo thang.

Đồng thời, để trả đũa Hoa Kỳ, Trung Quốc cũng đã đưa một số công ty của Hoa Kỳ vào danh sách các thực thể không đáng tin cậy, bao gồm General Atomics Aeronautical Systems, General Dynamics Land Systems và Boeing Defense, Space & Security. Theo đó, các công ty này sẽ





bị cấm thực hiện các hoạt động xuất nhập khẩu liên quan đến Trung Quốc và bị cấm thực hiện đầu tư mới vào Trung Quốc.

Mẫu thuẫn giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc tiếp tục được đẩy lên cao khi Hoa Kỳ ngày 14/5/2024 quyết định gói thuế trừng phạt mới, theo đó tăng mạnh mức thuế nhập khẩu đối với nhiều mặt hàng công nghệ nhập khẩu từ Trung Quốc như xe điện (tăng thuế gấp 4 lần, lên mức hơn 100%), tế bào quang điện (tăng từ mức thuế 25% trước đó lên 50%), sản phẩm nhôm, thép (tăng hơn 3 lần, lên 25%)..., ước tính các biện pháp đánh thuế mới của Hoa Kỳ sẽ tác động đến

18 tỷ USD hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc. Ngoài ra, Hoa Kỳ vẫn tiếp tục duy trì các mức thuế trừng phạt đánh vào 300 tỷ USD hàng hóa Trung Quốc đã được áp dụng từ thời tổng thống Donald Trump.

Động thái nói trên của Hoa Kỳ dẫn tới sự phản đối quyết liệt từ phía Trung Quốc, nước này cho rằng quyết định tăng thuế của Hoa Kỳ đang chèn ép, kiềm chế sự phát triển cũng như cắt đứt chuỗi liên kết của Trung Quốc, đồng thời Trung Quốc cũng tuyên bố sẽ thực hiện các biện pháp cần thiết để bảo vệ quyền và lợi ích của mình. Tính đến thời điểm hiện tại, mặc dù Trung Quốc chưa đưa ra bất kỳ biện

pháp cụ thể nào để trả đũa Hoa Kỳ, nhưng việc Trung Quốc sẽ đáp trả bằng việc tăng thuế đối với hàng hóa nhập khẩu từ Hoa Kỳ là có thể dự đoán được, tương tự như cách Trung Quốc đã thực hiện khi Hoa Kỳ đánh thuế lên 300 tỷ USD hàng Trung Quốc trước đây.

Có thể thấy, căng thẳng trong thương mại công nghệ giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc đang ngày càng nóng lên trong nửa đầu năm 2024. Giới quan sát thậm chí còn lo ngại tình hình sẽ căng thẳng hơn nữa trong nửa cuối năm khi một loạt các hành động trả đũa được thực hiện, kéo theo các đợt trừng phạt/trả đũa mới.





## EU – Trung Quốc: Cuộc chiến xe điện đã chính thức khai hỏa?



Liên quan tới vấn đề xe điện, mối quan hệ giữa Trung Quốc và EU đã đứng trước nguy cơ cao từ cuối năm 2023 khi EU khởi xướng điều tra chống trợ cấp đối với xe ô tô điện nhập khẩu từ Trung Quốc với cáo buộc các sản phẩm này được hưởng trợ cấp quá mức từ chính phủ Trung Quốc, gây tổn hại nghiêm trọng đến ngành công nghiệp sản xuất ô tô của EU.

Sau hơn 8 tháng điều tra, ngày 12/6/2024, Ủy ban châu Âu (EC) đã ra quyết định về việc áp thuế chống trợ cấp tạm thời đối với xe điện nhập khẩu từ Trung Quốc với mức thuế lên đến 38,1%, bắt đầu có hiệu lực từ ngày 4/7/2024. Trong kết luận sơ bộ, EC chỉ ra rằng ngành công nghiệp xe điện của Trung Quốc được hưởng lợi đáng kể từ việc trợ cấp không công bằng (được cho thuê giá rẻ/miễn phí mặt bằng cho nhà máy sản xuất, nhận những khoản trợ cấp dành riêng cho lithium, pin, hưởng lãi suất thấp/lãi suất tái cấp vốn ưu đãi để hỗ trợ lĩnh vực này...), dẫn tới thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất nội địa EU.

Sau khi EC ban hành quyết định này, Trung Quốc ngay lập tức thể hiện thái độ phản đối gay gắt. Nước này cho rằng đây là hành vi bảo hộ không công bằng, có thể làm leo thang xung đột thương mại, gây gián đoạn/bóp méo ngành công nghiệp xe điện trên toàn cầu, đồng thời khẳng định sẽ thực hiện mọi

biện pháp cần thiết để bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của mình. Chưa đầy một tuần sau đó, ngày 17/6/2024, Trung Quốc cho biết sẽ mở cuộc điều tra chống bán phá giá đối với thịt lợn từ châu Âu. Mặc dù không đề cập gì đến việc áp thuế xe điện, nhưng động thái này của Trung Quốc được cho là hành động trả đũa EU và có thể mang lại cho Trung Quốc lợi thế thương lượng trong các cuộc đàm phán thương mại.

Phản ứng trước thông tin này, phía EU cho biết trợ cấp nông nghiệp của EU là hoàn toàn phù hợp với quy định của WTO, đồng thời cho biết sẽ theo dõi sát sao cuộc điều tra và có các biện pháp can thiệp khi cần thiết để đảm bảo cuộc điều tra của Trung Quốc tuân thủ đúng quy định.

Đến ngày 10/7/2024, Trung Quốc cho biết nước này đang tiến hành một cuộc điều tra về rào cản thương mại và đầu tư tại các quyết định của EU trong các cuộc điều tra chống trợ cấp đối với nhiều sản phẩm của Trung Quốc (như đầu máy xe lửa, thiết bị quang điện, điện gió, thiết bị kiểm tra an ninh...) và cuộc điều tra dự kiến sẽ kéo dài đến ngày 10/1/2025. Đây được xem là hành động đáp trả của Trung Quốc đối với việc áp thuế xe điện của EU từ đầu tháng 7/2024.

Trong diễn biến mới nhất, ngày 9/8/2024, Trung Quốc thông báo đã đệ đơn lên Tổ chức Thương mại Thế

giới (WTO) để khiếu nại các biện pháp chống trợ cấp tạm thời mà EU áp đặt đối với xe điện nhập khẩu từ Trung Quốc. Trong đơn khiếu nại, Trung Quốc lập luận rằng các kết luận trong phán quyết sơ bộ của EU thiếu cơ sở thực tế và pháp lý, đồng thời vi phạm nghiêm trọng các quy tắc của WTO. Hành động áp thuế xe điện của EU không chỉ ảnh hưởng đến ngành sản xuất liên quan của Trung Quốc mà còn gây phương hại đến tiến trình hợp tác toàn cầu về sản xuất và sử dụng xe điện nhằm giải quyết vấn đề khí hậu. Hiện tại, Trung Quốc vẫn đang tiếp tục kêu gọi EU thực hiện chính sách thuế phù hợp để duy trì sự ổn định trong quan hệ hợp tác thương mại giữa hai bên, cũng như sự ổn định của chuỗi cung ứng xe điện toàn cầu.

Có thể thấy, quyết định áp thuế chống trợ cấp tạm thời của EU đối với xe điện dường như đang châm ngòi cho một cuộc đối đầu thương mại ở quy mô lớn giữa hai Bên khi mà ô tô điện được xem là sản phẩm quan trọng của cả hai, nhất là trong bối cảnh xu hướng xanh hóa ngành công nghiệp quan trọng này. Giới quan sát thậm chí còn lo ngại tình hình sẽ càng căng thẳng hơn trong những tháng tới khi EU đi đến kết luận chính thức trong vụ điều tra chống trợ cấp đối với ô tô điện Trung Quốc, và hai Bên có thể sẽ còn thực hiện những hành động trả đũa mạnh hơn, ở quy mô rộng hơn. ■